

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASA EDITATA DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXA ROMANA DE ALBA-IULIA SI SIBIU

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru o dată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 25 lei
Cont nr. 49.8.01

Episcopul Dr. Vasile Stan (1875-1945)

— 100 de ani de la naștere și 30 de la moartea sa —

La Rășinari, lângă mausoleul mitropolitului Andrei Șaguna și mormântul mitropolitului Nicolae Colan, la umbra cetinei de brazi și sub streșina bisericii, odihnește în Domnul episcopul ortodox al Maramureșului, fostul arhiereu-vicar al Mitropoliei Ardealului, Dr. Vasile Stan.

Născut la 30 ianuarie 1875, în comuna Sohodol, din Munții Apuseni, din părinți țărani, a făcut studiile liceale și bacalaureatul la Brad, Beiuș și Brașov, apoi s-a înscris la Institutul Teologic din Sibiu, pe care l-a terminat în 1897. Fiind un tânăr distins, Biserica i-a acordat bursă de studii, își ia doctoratul, în 1908, în limba română, pe care o iubea ca sufletul său. A funcționat ca profesor la Institutul teologic-pedagogic din Sibiu.

Paralel cu activitatea sa didactic-educativă, profesorul Dr. Vasile Stan a desfășurat una literară, făcând din condeiul său o misiune. A scris mult, în special probleme de pedagogie, pentru ridicarea culturală a tagmei învățătoarești. În acest scop a redactat revista pedagogică „Vatra școlară” și a scris multe articole de interes religios-moral și cultural-social. A fost un sprijinitor al mișcării cooperatiste din Transilvania.

Ca director de școală normală (1920—1928), pâr. Vasile Stan a fost un șagunian autentic, preot legat de popor, de credința și glia strămoșească, profesor și educator deplin.

Ne amintim cu venerație de sufletul său mare, de mințea luminată și inima sa părintească, plină de văpaia dragostei pentru copiii de țărani săraci, veniți însetați — după Unirea Transilvaniei cu România, la 1 decembrie 1918 — să se lumineze la izvoarele culturii.

Admirăm, la această personalitate a Bisericii și a școlii noastre, *pasivitatea sacră* cu care s-a îngrijit de buna creștere a viitorilor învățători. Ziua și noaptea era în mijlocul nostru și ne sfătuia, ne corecta și ne îndruma cu vorbă blândă și dulce, plină de răbdare, fără supărare și fără enervare.

Pentru elevii săi, pâr. Stan a fost omul lui Dumnezeu, trimis de El să ne hrănească cu piinea valorilor absolute, să ne aprindă în inimi focul dragostei de adevăr, de bine și de frumos, de dreptate și înfrățire, de libertate și pace, de muncă și jertfă.

Forța morală, care a dinamizat acest om de-a lungul apostolatului școlar, a fost credința în Dumnezeu și încrederea fermă în posibilitățile spirituale ale poporului nostru, care așteptau să fie actualizate și valorificate multilateral. Ridicarea poporului, prin școală, către lumină și cultură, către bunăstare morală, materială și socială — alături de alte popoare avansate din Europa — a fost farul luminos care i-a călăuzit viața acestui vrednic dascăl.

Sfinte și neuitate ne-au rămas cuvântările sale la încheierea anilor școlari 1924, 1925, 1926: Să ne refacem caracterele; Cunoaște-te pe tine însuși; Păziți-vă curățenia sufletului, etc.

Crescut în cultul muncii și al omeniei românești, pâr. Vasile Stan a trecut ponderea școlii șaguniene pe *formarea personalității și a caracterului moral, pe conștiința datoriei și a responsabilității etice*, care revenea învățătorului român, ca factor de seamă la ridicarea poporului către lumină și cultură, după primul război mondial.

Ilustrul nostru educator ar fi dorit să fie în viață alături de fiecare din noi, să ne știe înarmați cu cele necesare. De aceea, chiar în clipa plecării

din școală ne trasează drumul luminos al misiunii noastre zicându-ne, cu glas de profet inspirat: „În lume nu este ceva mai nobil, mai mare, mai sublim, decât să dai tu lumină — binele dumnezeiesc — după care suspină toată făptura. Dar ca să puteți lumina pe alții, trebuie să vă luminați candela sufletului vostru, ca să nu se stingă în veci. Voi sînțeți chemați să închegați prin cul-

Episcopul Dr. Vasile Stan

tură... marea cucerire politică a neamului nostru, România întregită... pe care au visat-o și pentru care au luptat și au murit marii noștri înaintași, cu arma, cu scrisul, cu brațele... Înălțarea neamului este în mîna învățătorului... munca este grea... de aceea trebuie să vă pregătiți din toate puterile. Să mergeți pe urmele înaintașilor glorioși care ne-au dat la Mărășești cea mai strălucită probă despre energia și vitalitatea acestui neam. Un Mărășești vă așteaptă și pe voi, oaste aleasă, ca să secerati — prin abnegație și vitejia voastră — un triumf tot așa de strălucit în cultură ca și pe terenul armelor.” (Conf. An. Șc. norm. „Andrei Șaguna”, Sibiu, 1926, p. 20.)

De aceea, azi la o jumătate de secol de la rostirea acestor cuvinte de foc ceresc, cinstim memoria sa binecuvîntată de Dumnezeu și îi mulțumim pentru buna educație pe care ne-a dat-o împreună cu pleiada distinșilor săi colegi-colaboratori: Ilie Beleuță, Victor Păcală, Gheorghe Maior, Timotei Popovici, Eugen Todoran, Nicolae Regman, Aurel Popovici, Nicolae Oancea, Valer Olariu, Maria Pleșa și alții.

În anul 1928 pentru meritele sale deosebite, pâr. Dr. Vasile Stan a fost numit de mitropolitul Nicolae Bălan, în demnitatea de arhiereu-vicar al Mitropoliei ardelenice și vreme de 10 ani i-a fost sfetnic prețios și un ajutor de mare încredere în îndrumarea vieții bisericești.

Ca vicar mitropolitan, el a devenit curînd părintele și îndrumătorul preoțimii din Arhiepiscopia de Alba Iulia și Sibiu. Ne amintim cu drag de răbdarea mucenicească cu care asculta pe cei ce veneau la el din mari depărtări să-i ceară povață și sfat pentru alinarea necazurilor, fără să se gîndească la oboseala sa. Avea o largă înțelegere pentru încercările și durerile tuturor preoților și credincioșilor. De aceea toți plecau de la

(Continuare în pag. 4)

Gînduri pentru Joia Mare

„Iată omul” (Ioan 19, 5)

Ascultînd cele 12 Evanghelii, retrăim din nou astă seară „sfintele patimi” — cum numește Biserica noastră calvarul Mîntuitorului Iisus Hristos.

Dacă Duminica trecută ne-am bucurat, alături de fiii Ierusalimului, de intrarea, să-i zicem publică, a Domnului în Ierusalim, astăzi sufletul nostru este cutremurat pînă în străfunduri de suferințele Fiului lui Dumnezeu întrupat.

Căci, sufletește, astă seară am fost și noi alături de Iisus-Domnul nostru la Cina cea de Taină, în tinda casei părintești a Sf. Evangelist Marcu; am fost martori ai impresionantei scene de înălțătoare smerenie, cînd Fiul lui Dumnezeu spală picioarele ucenicilor Săi; am ascultat și noi pătrunzătoarea cuvîntare de despărțire a Mîntuitorului de ucenicii Săi, în care le spunea lor și nouă: „Cel ce are poruncile mele și le păzește pe ele, acela mă iubește” (Ioan 14, 21); am petrecut de asemenea cîteva momente de rugăciune în grădina plină de măslini a Ghetsimanilor; am asistat la actul respingător, la păcatul greu săvîrșit de Iuda, care, de dragul banilor, a vîndut pe Învățătorul și Binefăcătorul său; am fost apoi de față la palmuirea lui Iisus în casa arhiereului Ana; ne-a întristat totodată lepădarea lui Petru în curtea lui Caiafa și iată-ne, în sfîrșit, la reședința lui Pilat, reprezentantului puterii romane în Ierusalim, care, după ce îl cercetează, declară celor ce îl acuzau pe Iisus: „Eu nici o vină nu aflu întruînsul” (Ioan 18, 38).

Iată însă că în înșiruirea de fapte dureroase pe care le retrăim astă seară se desprinde totuși un moment luminos. Și anume, după ce poruncește soldaților să biciuiască pe Iisus și după ce îi pune pe cap o coroană de spini, crezînd că prin aceasta va îndupleca cumva inimile celor ce strigau: „Răstignește-l”, în această stare, cînd patimirile morale și fizice ale Mîntuitorului erau aproape la culme, Pilat îl prezintă din nou acuzatorilor Săi, spunînd: „Iată omul!” (Ioan 19, 5).

Prin aceste celebre cuvinte: „Iată omul — Ecce homo”, care stau dedesubtul unei picturi tot pe atît de celebre, fără să vrea Pilat a devenit și el un propovăduitor, un fel de Apostol al Mîntuitorului Iisus Hristos, căci prin ele ne spune tuturor, credincioșilor de totdeauna: Iată omul adevărat, iată omul în cel mai înalt și frumos înțeles al cuvîntului.

Și într-adevăr, noi știm cu toții că Domnul nostru Iisus Hristos a trăit întru totul dumnezeiasca Sa învățătură. Dacă, de pildă, ne-a învățat să fim blînzi, El a fost „blînd și smerit cu inima”; dacă ne-a spus să fim milostivi, El a împărțit cu dragoste și inimă largă binefacerile Sale pe de-a rîndul pe unde și-a purtat pașii, înviind din morți, vindecînd, săturînd mulțimile care îl ascultau ș. a. m. d.; dacă ne-a cerut să fim treji, să fim activi în viață, „să lucrăm cît este ziua”, după cum Însuși ne spune, El n-a dat odihnă picioarelor Sale; dacă ne-a poruncit să fugim de lăcomia după bunuri materiale, El n-a avut „nici unde să-și plece capul”.

Iată însă că astă seară Iisus-Domnul trăiește cele mai sublime laturi ale învățăturii Sale. Căci tot El ne-a poruncit: „Iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvîntați pe cei ce vă blesteamă pe voi și vă rugați pentru cei ce vă supără”, „căci de iubiți numai pe cei ce vă iubesc pe voi... și de veți îmbrățișa cu dragoste numai pe prietenii voștri, ce lucru mare faceți?” (Matei 5, 44.46—47). Ni se pare cumva împotriva firii această poruncă de a arăta dragoste celor ce ne vor și ne fac rău. Și totuși Mîntuitorul așa ne cere și porunca Lui

(Continuare în pag. 2)

Gînduri pentru Joia Mare

(Urmare din pag. 1)

este dreaptă, pentru că răspunzînd cu foc la foc vîlvătaia va crește mai mare și nimeni n-o mai poate stinge, răspunzînd cu dușmănie la dușmănie dăm naștere la ură mai mare. Pe cînd dacă răspundem cu bunăvoință, cu bine la rău, cu o faptă bună la un act de dușmănie, cu o vorbă bună la o vorbă rea, atunci deschidem ușa binelui, care în final va triumfa. Și iată că astă seară Iisus-Mîntuitorul privește cu blîndețe și compătimire pe prigonitorii Săi, pentru răutatea și întunecimea lor sufletească, nu scoate nici un cuvînt de ocară la adresa lor, ba, dimpotrivă, răstignit fiind pe cruce se roagă pentru ei: „Părinte, iartă-le lor că nu știu ce fac.“

Noi știm apoi că, de obicei, suferința merge mîna în mîna cu păcatul, cu abuzurile noastre, cu modul neînțelept în care adesea concepem și ne orînduim viața. Ori, Mîntuitorul păcat nu a avut și totuși a suferit.

De aceea, este momentul să ne reamintim și de un alt aspect, cel mai important aspect care se desprinde din sfintele patimi ale Mîntuitorului pentru credincioșii de totdeauna, deci și pentru noi cei de astăzi. Și anume, trebuie să nu uităm nici o clipă că Iisus Mîntuitorul a suferit chinurile la care sîntem martori numai și numai pentru noi, pentru luminarea noastră, pentru îndreptarea noastră, pentru scoaterea noastră din întunericul, din bezna rătăcirilor religioase și morale, a păcatelor de tot felul, care frînează atît de mult cursul firesc și ascendent al vieții pe acest pămînt, îndepărtîndu-ne totodată de Dumnezeu, spre care trebuie să tindem cu toții. Căci în bezna religios-morală se găsea lumea acum 2000 de ani la întruparea Fiului lui Dumnezeu, cînd oamenii se închinau la tot felul de închipuiri, ba și împăraților romani, cînd sclavagismul era în floare, cînd desfrîul și beția erau la loc de cinste și, cu durere spunem, în întuneric religios-moral se mai află și cîte unii dintre noi. Căci bezna sînt superstițiile, bigotismul și alte false credințe, spre care mai plecăm uneori urechea, dar care n-au nimic comun cu credința pe care ne-o propovăduiește Biserica; în bezna ne aflăm cînd urîm pe fratele nostru, cînd ne bucurăm de răul altuia, cînd sfătuim în rău pe cineva, cînd mîncîm și bem pînă nu mai știm de noi, cînd, cu bună știință, fugim de muncă, trăind ca paraziții pe spinarea altora, cînd băgăm mîna în buzunarul semenului sau în avutul obștesc, cînd scoatem din gura noastră vorbe pe care și urechea le respinge, cînd ne lăsăm trupul rob al desfrîului sau altor patimi destrămoare, cînd ne abandonăm familia, copiii, de dragul unor beții ale cărnii ș. a.

Că pentru noi a suferit Mîntuitorul, ne spune și Sf. Apostol Pavel, cînd zice: „Trăiesc prin credință în Fiul lui Dumnezeu, care m-a iubit și s-a dat pe sine pentru mine“ (Gal. 2, 20), sau Sf. Apostol Petru, cînd ne încredințează „că nu cu lucruri pieritoare, cu argint sau cu aur v-ați izbăvit din viața voastră cea deșartă, ci cu scump sîngele lui Hristos“ (I Petru 1, 18—19), ori cum tot acest Apostol adaugă în altă parte: „Hristos a pătimit pentru păcatele noastre, el cel drept a pătimit pentru cei nedrepti... să ne aducă la Dumnezeu“ (I Petru 3, 18).

Pătimirile Mîntuitorului pe care Sf. noastră Biserica ni le aduce înainte prin slujbele sale, mai ales acum în Joia Mare, nu reprezintă deci o simplă amintire a unor fapte petrecute aieva în Ierusalim în urmă cu peste 19 veacuri, ci ele au o actualitate vădită și permanentă pentru noi credincioșii. „Toată făptura s-a schimbat — spune o cântare bisericească de astă seară — văzîndu-te pe Tine Hristoase, pe cruce răstignit. Soarele s-a întunecat și temelile pămîntului s-au cutremurat. Toate au pătimit împreună cu Tine.“

Dacă întreaga fire a fost solidară cu pătimirile și răstignirea lui Iisus, atunci cu atît mai mult se cuvine ca noi, coroana creaturii, făptura cea mai aleasă a lui Dumnezeu, să ne pătrundem pînă în străfundul sufletului nostru de înțelesul adînc pe care suferințele Mîntuitorului le au pentru viața noastră. Această pătrundere însă să nu însemneze numai un simplu suspin, ci să însemneze regrete profunde pentru toate gîndurile, vorbele și faptele rele, potrivnice vocii lui Dumnezeu, săvîrșite pînă acum, să însemneze hotărîre fermă de a ne strădui să ne întărim și să ne luminăm credința, hotărîre de a ne îmbunătăți continuu viața, după modelul viețuirii lui Iisus Hristos-Domnul, după modelul Omului Iisus Hristos, pe care Pilat l-a arătat întregii lumi în Joia Mare.

După cum în anotimpul primăverii în care ne aflăm totul renaște la viață, totul se înalță la

lumină, totul este imaculat, totul se curăță și devine frumos, odihnitor, plăcut, tot așa, prin învătaturile și Sf. Taine pe care ni le împărtășește Biserica, prin Apostolul și Evangheliile care se citesc, prin cîntările, rugăciunile și slujbele care se fac în tot cursul Postului mare, culminînd cu cele din Joia Mare și Vinerea Mare, sufletul nostru are îmbolduri nenumărate de a se trezi din amorțeala în care s-ar afla, are elementele, mijloacele necesare de a se curăța de orice întinaciuie, de a-și „lumina haina“, cum ne îndeamnă cîntarea bisericească.

Munca și rugăciunea

Munca e o datorie impusă de Creator lui Adam. E o condiție naturală de viață. În cartea lui Iov citim: „Omul se naște spre osteneală, precum puia vulturului se ridică în aer, prin puterile lor“ (5, 7). În cartea Facerii avem cuvintele acestea: „În sudoarea feții tale îți vei mîncă pîinea ta, pînă te vei întoarce în pămîntul din care ești luat“ (Facere 3, 19). În cartea Pildelor citim: „Du-te, leneșule, la furnică și vezi munca ei și prinde minte! Ea, care nu are nici mai mare peste ea, nici îndrumător, nici sfătuitor, își pregătește de cu vară hrana ei și își strînge la seceriș mîncarea. Sau mergi la albină și vezi cît e de harnică și ce lucrare iscusită săvîrșește. Munca ei o folosesc spre sănătate și regii și oamenii de rînd. Ea e iubită și laudată de toți, deși e slabă în putere, dar e minunată cu iscusința“ (Pilde 6, 6—9). Tot în Cartea Pildelor citim că „Cel ce muncește ogorul său se satură de pîine“ (12, 11). Și tot aici se spune: „Cel ce lucrează pămîntul lui se va îndestula de pîine, iar cel ce umblă după lucruri de nimic se va satura de sărăcie“ (28, 19).

Toată lumea știe că munca e un mijloc de înălțare a vieții materiale, dar puțini știu că munca e și un mijloc de zidire a vieții spirituale, a vieții duhovnicești, prin iubire. Acesta e unul din marile adevăruri ale credinței noastre.

Știm cu toții că viața se manifestă și iradiază în acțiune. A trăi înseamnă a acționa, a lucra, a te manifesta. Nu există viață fără acțiune, fără lucrare. Toate acțiunile la rîndul lor izvorăsc din același principiu vital, după cum frunzele unui copac înmuguresc din același arbore.

Înainte de păcat, Biblia arată că munca lui Adam era mai plăcută, era o deprindere fără oboseală a facultăților fizice și morale. După păcat, reținem că fără sudoare și fără osteneală Adam nu poate obține hrană, fără trudă și fără muncă pentru urmașii lui nu poate fi pîine, fără aceasta nu poate fi viață. E necesar ca ploaia cerului să se amestece cu sudoarea frunții, cu roua pămîntului și cu căldura și lumina soarelui, pentru a face să rodească ogorul, cîmpul, livada.

Pilda muncii a fost desăvîrșită de Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, care, pentru a înobila munca s-a supus și El acestei legi, muncind cu brațele, sub ascultarea Fecioarei Maria și a dreptului Iosif (Luca 2, 51). Prin pilda vieții Mîntuitorului, porunca muncii a fost întărită și ea a devenit cea mai frumoasă manifestare a unei adevărate vieți omenești.

Mîntuitorul e numit „teslarul“ (Marcu 2, 3), iar Sf. Matei îl numește „fiul teslarului“ (13, 55)

Sf. Pavel în timpul liber se ocupa cu lucrarea corturilor și își câștiga cele necesare traiului cu mîinile sale, așa după cum le spune preoților bisericii din Efes: „Singuri știți că cu mîinile acestea am lucrat pentru nevoile mele și ale tovarășilor mei“ (F. Ap. 20, 34).

Tot Sf. Pavel, ca un tîlcuitor credincios al poruncilor lui Hristos, va enunța frumusețea și datoria muncii, cînd le va scrie credincioșilor din Tesalonici: „Cine nu vrea să lucreze, acela să nu mînce“ (3, 10).

În literatura celor dintîi veacuri creștine aflăm mărturii grăitoare și foarte prețioase cu privire la muncă.

Creștinismul a putut înlătura păreriile unor categorii sociale ale lumii vechi despre muncă, restabilind munca în demnitatea ei.

Doua principii au stat la baza propovăduirii creștine prin care s-a explicat semnificația muncii: Principiul paternității comune în sensul că toți aveau un singur Tată în ceruri și principiul înfrățirii universale în Iisus Hristos.

Să ne străduim deci cu toții ca, cu ajutorul lui Dumnezeu, să transformăm permanent în bine frămîntătura aluatului nostru lăuntric, să modelăm continuu ființa noastră sufletească după chipul Mîntuitorului Iisus Hristos, pentru ca, în felul acesta, să întîmpinăm după cuviință Sfînta Sa Înviere.

Să nu uităm totodată că, viețuind astfel, vom onora numele nobil de om și de creștin pe care îl purtăm, vom face cinste familiei din care facem parte, obștei și țării în sînul căreia trăim și ne vom învrednici și de bucuria vieții veșnice, cînd Cel Atotputernic ne va chema la Sine, ca pe unii ce „nu avem aici cetate stătătoare“.

Diacon Gh. Papuc

În concepția Sf. Părinți, munca este un mijloc de a dobîndi în mod cinstit bunurile materiale și spirituale.

În concepția Sf. Vasile cel Mare, munca este o poruncă, un factor de educație, un mijloc de întreținere a vieții și un principiu din care izvorăște iubirea față de Dumnezeu și față de semen.

Sf. Ioan Gură de Aur consideră munca drept temelie a vieții sociale.

Sf. Ambrozie pornește de la ideea biblică după care omul a fost creat pentru muncă, susținînd că nici o virtute nu poate exista fără muncă.

Adevărata muncă nu se poate deprinde și înfăptui decât prin cea mai mare dintre virtuți, prin iubire, din care izvorăște rugăciunea cea fierbinte a credinciosului. Fiecare obiect pe care-l creează munca omului trebuie să fie un reflex al iubirii, un produs al dragostei și al rugăciunii sale. Numai munca care izvorăște din cea mai curată iubire și are la temelie ei rugăciunea poate fi creatoare de înalte valori materiale și spirituale, ea e singură care poate da înțeles și frumusețe vieții.

Ce lucru sfînt și minunat e rugăciunea! E înălțarea minții și voinței noastre către Dumnezeu. E vorbirea noastră intimă cu Dumnezeu. După cum un soldat nu poate învinge fără arme tot așa nici un creștin nu poate învinge în luptă pe care trebuie s-o ducă împotriva păcatului fără arma rugăciunii. Și cît de frumoasă e biruința pe care o câștigăm în munca noastră prin rugăciune!

Mîntuitorul a împletit în activitatea Lui munca și rugăciunea. Două realități pe care creștinii primelor veacuri le-au cuprins în deviza: „Roagă-te și muncește!“

Viața noastră e o bătălie. Păcatul ne urmărește pretutindeni, ispitele, patimile, prietenii rele etc., fac ca luptă să fie viața omului pe pămînt. Pentru această luptă Dumnezeu ne-a dăruit între alte mijloace și rugăciunea.

Rugăciunea e suspinul care se înalță la Dumnezeu dintr-o inimă zbuciumată și care vrea să-l laude pe Dumnezeu, să-i ceară ajutorul și să-i mulțumească pentru darurile primite. Cum vorbește un copil către tatăl său așa e rugăciunea noastră către Dumnezeu.

Cînd recunoaștem păcatul pe care l-am săvîrșit îi cerem iertare lui Dumnezeu, atunci sufletul nostru se înalță la Dumnezeu, se roagă.

Mîntuitorul s-a rugat tot timpul, dar mai ales înaintea unor lucrări mari pe care avea să le săvîrșească. Înainte de a-și începe propovăduirea Sa a ajunat și s-a rugat timp de patruzeci de zile. În timpul celor trei ani de activitate publică îl vedem umblînd, învățînd, săvîrșind minuni și rugîndu-se, mai ales în timpul nopții (Luca 6, 12).

Înainte de alegerea ucenicilor, petrece toată noaptea în rugăciune. Cînd săvîrșește minuni se roagă (Luca 9, 16; 22, 17—19). La mormîntul lui Lazăr Mîntuitorul a rostit una dintre cele mai frumoase rugăciuni, cînd a zis: „Părinte, mulțumesc-ți că m-ai ascultat. Ci eu știam că pururea mă ascuți, dar grăit-am pentru mulțimea care stă împrejur, ca să creadă că tu m-ai trimis pe mine“ (Ioan 11, 41—42).

Pentru trebuințele noastre sufletești ca și pentru cele trupesti, Mîntuitorul ne-a lăsat cea mai frumoasă formă de rugăciune: „Tatăl nostru“.

Puterea rugăciunii e mare. Paginile Sf. Evanghelii sînt pline cu exemple din care înțelegem puterea cea mare a rugăciunii.

Fericirea noastră pămîntească, pacea și buna înțelegere dintre neamuri și popoare le putem câștiga prin muncă cinstită și prin rugăciune, căci Mîntuitorul ne învață, zicînd: „Amin, amin, grăiesc vouă că orice veți cere de la Tatăl în numele Meu vă va da“ (Ioan 16, 23).

Al. Moisiu

Date despre organizarea bisericească a românilor transilvăneni înainte de Mihai Viteazul

Problema începuturilor Mitropoliei ortodoxe a Transilvaniei a fost obiect de aprofundate cercetări din partea istoricilor Bisericii române. Această Mitropolie ar data din sec. XV (1494), și chiar dintr-o perioadă mai îndepărtată.

Unii cercetători situează începutul timpuriu al vieții bisericești a românilor ortodocși din Transilvania. Reluând un pasaj din opera istoriografului Gheorghe Kedrenos, au socotit că principele Gyula, venind pe la mijlocul secolului al X-lea, când monahul grec Ierotei, hirotonit episcop de patriarhul Teofilact al Constantinopolului, avea reședința la Alba Iulia, ceea ce ar fi fost de fapt prima episcopie ortodoxă canonică a Transilvaniei.

Noile descoperiri arheologice executate de Direcția Monumentelor Istorice la Alba Iulia, începând din anul 1970, vin a confirma această teză, pusă în armonie și cu mențiunile documentare.

Din scrisoarea papei Grigorie IX, din 1234, către regele Ungariei Bela, aflăm că, în episcopatul Cumaniei, valahii primeau tainele de la niște „pseudo-episcopi” de rit grecesc și că unii unguri și teutoni ajunși pe aceste locuri trec la dinșii. Acest fapt atestă existența unei organizații bisericești ortodoxe ardelen.

Impotriva „schismaticilor” (ortodocșilor) se preconizează de papalitate oprirea de la săvârșirea slujbelor bisericești și de la zidirea de biserică sau capele în regatul Ungariei (1279).

Din șirul ierarhilor români din secolele XV—XVI amintim pe Ioan I din Hunedoara (în 1456), Marcu din Feleac (în 1486), Daniil din Feleac (în 1488), Ștefan (în 1516), Ioan II (în 1533), Petru din Feleac (1537—circa 1550), Ioan III din Peșteana (1553), Hristofor I din Geoagiu (1557—circa 1559), Sava I din Lancrăm (circa 1159—circa 1570). La Vad se cunosc în această perioadă episcopii Atanasie (în 1529—circa 1546), Tarasie (1546—circa 1549), Gheorghe (1550—circa 1551) și Marcu (1557).

Luminițele credinței aprinse la altarul acestor prime scaune episcopale de la Hunedoara și Lancrăm, împreună cu făclile de la Vad și Feleac, stăpinite de Voievodul Ștefan cel Mare, precum și cele de la Geoagiu, au fost cuprinse de piosul Voievod Mihai într-un mănunchiu măret, pe care l-a ctitorit la Bălgrad, reședința statornică a sa, dăruindu-i o strălucire convenită unei Mitropolii cu adevărat voievodale românești. În sprijinul acestei teze, s-a invocat argumentul că Eftimie, mitropolit ortodox al românilor transilvăneni, fusese sfințit prin 1572 de către patriarhul srb Macarie al Ipekului.

Datina de veacuri era ca ierarhii români din părțile sudice ale Transilvaniei să se sfințească de către mitropoliții Ungrovlahiei, iar cei din părțile nordice — de către vlădicii Moldovei.

Mitropoliții Ungrovlahiei aveau încă din 1401 jurisdicția de exarhi ai „Ungariei și ai Plaiurilor”, titlatură întâlnită la mitropoliții Macarie (1518—1521) și Varlaam (1541) care se numeau exarhi „ai Plaiurilor”.

Mitropoliții Anania (1554), Eftimie (1558—1556), Daniil (1566) și mai sus amintitul Eftimie (1568—1576) își schimbă titlatura de „arhiepiscop” cu cea de „arhimetropolit”, consecință a faptului că ierarhii din sudul Transilvaniei — sufragani ai mitropoliților din Ungrovlahia — purtau și ei titlul de „mitropolit”.

Dacă în vorbirea populară, românii foloseau atât pentru episcop cât și pentru mitropolit termenul de „vlădică”, se pare că din secolul al XVII-lea acesta se folosea, în documentele oficiale, numai pentru mitropoliți. În acest sens exista un vlădică și la Bălgrad, încă din a doua jumătate a secolului al XVI-lea. Decretele latine îi numesc pe mitropoliții Transilvaniei numai „episcopi”.

În privința raporturilor ierarhice dintre Mitropolia Transilvaniei și cea a Ungrovlahiei, acestea le înțelegem în sensul că Mitropolia Ungrovlahiei avea sub oblăduirea ei pe mitropoliții Bălgradului, hirotonindu-le vlădicii și îngrijindu-se de păstrarea tezarului de credință ortodoxă. Din punct de vedere administrativ, Biserica ortodoxă a Transilvaniei avea rânduiești proprii ortodoxiei române.

Revenind la șirul mitropoliților de la Bălgrad, adăugăm că Eftimie a fost mai întâi egumen la Mănăstirea Neamț, cărturar și scriitor de cronici; venind în Transilvania, principele catolic Ștefan Báthory îl prețuiește ca pe un om deosebit „prin învățătura, știința, purtări cinstite și viață cuvioasă”.

S-a emis părerea că dacă mănăstirea-reședință și catedrala de lângă cetatea Albei Iulii, atestată în 1580, n-au fost clădite de către preotul Ioan din Peșteana, viitorul mitropolit de la Bălgrad, atunci le va fi zidit Eftimie, primul care și-a avut reședința la Bălgrad.

După o scurtă arhipăstorire, Eftimie pleacă din scaun de bună voie, lăsând ca urmaș pe un ucenic al său, Hristofor (1574—1579), „episcop al popilor români din Ardeal” și al celor ce țin de legea românească sau grecească, adică ortodoxă. Hristofor a fost și el un „om vrednic prin învățătura sa”, de bună seamă un ucenic al lui Eftimie.

Murind Hristofor, preoții români ardeleni l-au ales pe Ghenadie (1579—1585), întărit de dieta ardelenă. El fusese hirotonit la Tîrgoviște cu titlul de „mitropolit al întreg ținutului din Ardeal și Orăzii Mari”, fiind primul ierarh român din Transilvania, care apare în mod oficial cu această titlatură.

Grație conlucrării dintre mitropolitul Ghenadie și mitropolitul Serafim al Ungrovlahiei, s-a tipărit în 1581, de către Coresi, la Brașov, „Evanghelia cu învățătura”. Ghenadie a fost totodată și primul vlădică transilvănean despre care avem dovezi sigure că a locuit în Alba Iulia. O hotărnicie de moșie din anul 1580 arată că mănăstirea mitropolitană exista atunci, cu biserica mai la sud, și cu casa de reședință mai la nord, spre cetate, iar un document din 1581 preciza că lângă grădina principelui Cristofor Báthory, se afla casa episcopului românilor, care era atunci Ghenadie. Știrea aceasta este întregită de alta din 1583, dată de iezuitul italian, cronicarul Possentino, care arată că românii aveau un mitropolit cu reședința în Alba Iulia.

După moartea lui Ghenadie, a fost întărit ca „episcop și superintendent al bisericilor românești din Ardeal și părțile ungurești” Ioan IV (1585—1605), fostul egumen de la Prislop, om învățat, cumpătat, cu viață curată și evlavios. Sfințit la Tîrgoviște, Ioan aduce din partea voievodului Țării Românești Mihnea Turcitul o scrisoare de recomandare către principele Transilvaniei, Sigismund Báthory.

Mitropolitul Ioan a continuat să păstorească în vremea lui Mihai Viteazul, care a izbutit să realizeze în condițiile știute unitatea politică a celor trei țări românești, „în acele zile de nădejdi mari, de bucurii puține și de întristare destulă, pe urmă”.

Amenințat de pericolul otoman, Mihai Viteazul trimite în 1595 la Alba Iulia o solie condusă de mitropolitul Eftimie din Tîrgoviște, Luca, episcopul Buzăului, și Teofil, episcopul Râmnicului, pentru încheierea unei alianțe politice și militare cu Sigismund Báthory. Prin acel tratat, Sigismund se obliga să lase toată ceata preoțească și călugărească a românilor transilvăneni în vechile lor datini, obiceiuri, rituri și ceremonii și în libertatea de a-și putea încasa venitele obișnuite. Totodată, bisericile românești de sub stăpînirea lui Sigismund vor fi în viitor sub jurisdicțiunea și dispunerea arhiepiscopului din Tîrgoviște, după dreptul bisericesc și rânduielele acelei țări.

O urmare a tratatului din 1595 a fost că vlădică Ioan putea să-și încaseze de acum florinul anual și în țara Făgărașului.

În condițiile prielnice create prin tratatul din 1595, Mihai Vodă a venit în 1597 la Alba Iulia, unde principele Sigismund Báthory îi va îngădui să zidească o „frumoasă biserică românească nouă”, locaș de închinare și reședință a mitropoliților ortodocși ai Transilvaniei.

† EMILIAN
Episcop-vicar

Oameni și slove-omagiu

De sub teascurile întreprinderii poligrafice sibiene a apărut de curind cartea: „Oameni și slove”, file din istoria artelor grafice din Sibiu, începând din 1528, când a luat ființă prima tiparniță din cetatea de pe malurile Cibinului, și pînă-n 1968 când s-au împlinit 440 ani de la acest eveniment. Lucrarea aparține sîrguinciosului și priceputului tipograf pensionar Viorel Gh. Munteanu și conține 288 pagini, pe capitole ce cuprind întreaga „evoluție a tiparului sibiian în corelație cu cel transilvan și european după cum accentuează în prefață tînărul profesor de istorie sibiian Nicolae Branga. În același timp ea constituie un omagiu adus înaintașilor și îndemn pentru generațiile de tipografi de azi și de mâine. Pentru realizarea lucrării și-au mai dat concursul directorul întreprinderii poligrafice Sibiu, Mircea Oprișiu, Veturia Jugăreanu—bibliotecar-șef la Muzeul Brukenthal, părintele prot. Ioan Beju — directorul bibliotecii mitropolitane din Sibiu. Cartea se deschide cu un „motto” citat din Barițiu, pe care îl reproducem întocmai:

„Între toate aflările minții omenești... eu prețuiesc următoarele trei: limba, scrierea și tipografia; pentru că acestea ajută cultura minții și inimii omenești... Tiparul ajunge a fi astăzi lumina lumii, apostolul omenirii...”, osînda nedreptății, scutul asupririlor...”

Între cele 22 capitole ale cărții, menționăm cele dedicate lui Gutenberg, inventatorul tiparului, de la moartea căruia s-au împlinit tot atunci, cu prilejul aniversării, 500 de ani; tipografii sau ateliere exis-

tente la Sibiu și lucrările tipărite aici, între care tipografia noastră bisericească ocupă un loc de frunte cu reproduceri-facsimil din Calendarul bisect, pe anul 1825, „Telegraful Român” (primul număr pag. 1), „Abecedarul” din 1862, „Manuducere” pentru învățători, 1862, „Elemente de istorie” pentru școlile populare române greco-orientale, 1870, „Foișoara Telegrafului Român”, 1877, „Istoria naturii” de Zaharia Boiu, 1870, „Programa Gimnasiunii publice române” din Bradu, 1877, „Transilvania — foaia Asociațiunii Transilvane”, 1882, și altele, tipărite în tipografia înființată de marele mitropolit Șaguna în urmă cu 125 ani.

La capitolul „Bibliofili și biblioteci sibiene”, se arată că biblioteca Mitropoliei ortodoxe-române din Sibiu este menționată în documente de prin anul 1680, când își avea sediul la Alba Iulia, ca prima bibliotecă românească de pe aceste meleaguri, cu toate peripețiile prin care a trecut pînă astăzi. La capitolul: „Informare”, privitor la activitatea corului tipografilor sibiieni, se precizează că în timp de 80 de ani de existență, începând cu 1884, a avut 25 de dirijori, însă cu cel mai lung stagiul de dirijor și cu cele mai frumoase rezultate se poate mîndri Gheorghe Șoima, profesor la Institutul teologic din Sibiu.

Lucrarea cuprinde și alte capitole, ea însemnînd un important aport la cunoașterea aportului pe care Sibiu l-a adus la îmbogățirea patrimoniului cultural al poporului nostru.

Nic. D. Găvozdea

O nouă carte cu caracter bisericesc

„Colecția de artă religioasă veche a Arhiepiscopiei Timișoarei și Caransebeșului”, editată de Mitropolia Banatului în anul 1973, în condiții grafice foarte bune, este „rod al strădaniilor părintelui Ion B. Mureșianu”, cum apreciază I. P. S. Mitropolit Nicolae Corneanu în prefața acestei cărți cu care se îmbogățește viața noastră bisericească și care este menită să scoată în relief „aportul adus din depărtate vremi” de Ortodoxia românească din Banat, „la temeluirea culturii și civilizației românești”.

Lucrarea cuprinde 131 reproduceri fotografice (25 colorate și 126 alb-negru), dintre cele mai importante piese ce se găsesc în colecția de artă religioasă veche din incinta Catedralei mitropolitane din Timișoara, care cuprinde icoane pe lemn, sticlă și pinză, manuscrise documente și bucoavne,

obiecte de cult și țesături, sculpturi în lemn sau piatră. Colecția a luat naștere în 1962 și a fost îmbogățită an de an, însumînd astăzi 1000 de piese, adunate din bisericile bănățene și datînd din secolele XIV, XVII, XVIII și XIX.

Organizarea acestei colecții dovedește prețuirea care o arată conducerea Mitropoliei Banatului față de urmele trecutului nostru bisericesc de pe aceste meleaguri, strădania de valorificare a creațiilor lăsate moștenire de urmași, manifestări ale sufletului poporului nostru, admirate de toți care ne vizitează țara.

În „Cuvîntul lămuritor” p. I. B. Mureșianu încadrează apariția acestor creații artistice în istoria Bisericii și a poporului nostru din Banat, semnănd cîteva momente mai însemnate ale dez-

(Continuare în pag. 4)

O nouă carte ...

(Urmare din pag. 3)

voltării istorice, culturale și sociale în care ele au luat naștere.

Cartea cuprinde o orînduire a pieselor din colecție așezate pe teme, lista manuscriselor și tipăriturilor apărute pînă la 1800, care se găsesc în colecție, precum și așezarea cronologică a zugrăvirilor și picturilor bisericesti autohtoni sau care au activat în Banat, indicîndu-se și lucrările lor și locul unde se păstrează acestea.

Cartea se încheie cu bibliografia și indicele alfabetic.

Orînduirea întregului material în mod sistematic și științific dă posibilitatea utilizării acestei cărți de către toți doritorii de-a cunoaște și studia arta veche din Banat, ea constituind totodată și un îndemn în a prețui și păstra cu maximă grijă comorile de artă de la înaintașii noștri.

Pr. F. Costea

Episcopul Dr. Vasile Stan ...

(Urmare din pag. 1)

el mulțumiți, mîngiați, ușurați și înălțați duhovnicește, căci simțeau că au alături de ei un suflet nobil, care îi încuraja cu poava sa blîndă și cu sfatul său înțelept.

În 1938, arhiepiscopul Vasile Stan este ales ca episcop al nou înființatei episcopii a Maramureșului pe care, datorită experienței sale bogate, o organizează, în scurt timp, cu instituțiile necesare, în împrejurări grele. Dar dictatul de la Viena, din august 1940 și cotoșirea Transilvaniei de Nord de către fasciști, opresc cursul acestui progres bisericesc ortodox atît de promițător și silesc pe vlădica Vasile să revină la Sibiu în pribegie vreme de patru ani. Aici își duce în tăcere durerea pentru suferința turmei rămasă fără păstor și aștepta cu mare încredere ziua dezrobirii care a venit spre bucuria tuturor în 1944.

Dus de dorul misiunii sacre de-a fi în mijlocul turmei duhovnicești încredințate lui și de dragostea de-a aduce mîngiere poporului nostru dezrobitor, în toila iernii lui decembrie 1944/45, s-a

întors la reședința sa în Maramureșul lui Dragoș Vodă. Dar îmbolnăvindu-se a venit iar la Sibiu pentru a-și îngriji sănătatea. Dumnezeu însă l-a chemat la Sine, în ziua de 13 aprilie 1945.

La moartea sa, mitropolitul Nicolae Bălan a spus: „Biserica noastră pierde în P. S. Vasile un slujitor devotat, un caracter integru, un om conștiințios de care erai sigur că, la orice lucru l-ai fi trimis, îl va îndeplini, punîndu-și la contribuție fără precupețire, toate puterile“ (T.R. nr. 17, 1945).

La centenarul nașterii și trei decenii de la moartea episcopului Vasile Stan, îi aducem cu toții un profund omagiu pentru tot ce a făcut și ne rugăm ca Dumnezeu să-i facă parte de odihnă fericită sufletului său bun.

Făcînd această evocare, noi urmăm îndemnul Sf. Apostol Pavel care zice: „Aduceți-vă aminte de mai marii voștri care v-au grăit vouă cuvîntul lui Dumnezeu și le urmați credința“ (Evrei 13, 7).

Prot. Simion Radu

Sfîntul Mare Mucenic Gheorghe

În 23 aprilie prăznuim în fiecare an pe Sfîntul Mare Mucenic Gheorghe.

Sfîntul Gheorghe a trăit în vremea împăratului Dioclețian (284—305). De loc se trăgea din părțile Palestinei și anume din Lyda, o localitate din apropierea vestitului port Iafa.

Tînărul Gheorghe s-a născut în anul 280 și făcea parte dintr-o familie de creștini. Ca și tatăl său învăța meșteșugul armelor și curînd datorită calităților sale deosebite ajunge în înalta funcție de eparh sau ighemon, adică avea gradul de ofițer superior, fiind comandantul armatei din acel ținut.

Împăratul Dioclețian, pe care istoria îl caracterizează ca pe cel mai crud persecutor al creștinilor, după mărturia lui Eusebiu al Cezareii, martor ocular, a pornit o campanie împotriva celor ce-l mărturiseau pe Hristos cu intenția de a desființa creștinismul, supunîndu-i mai întîi la pedepse mai ușoare pentru a-i determina să se lepede de noua credință, iar dacă stăruiau în această mărturisire îi amenința cu chinuri grele, ba chiar și cu pierderea vieții.

Eparhul Gheorghe nu numai că nu se supune poruncii împărătești de a-i urmări și persecuta pe creștini, ci îndrăznește să arate împăratului deșertăciunea credinței în idoli, care sînt născociri omenești și au „un chip de dumnezeu“ (Isaia 46, 6), fiind „alcătuiți cu lovituri de ciocan“ (Isaia 44, 12), idolul stînd „fără să se clintească din loc și nu dă răspuns celui care strigă iar din primejdii nu-l scapă“ (Isaia 46, 7).

Pentru acest curaj de a-l mărturisi fățiș pe Hristos, ostașul Gheorghe va atrage asupra sa fel de fel de cazne (pedepse) prin care se urmărea lepădarea de dreapta credință, ca, în cele din urmă, să se ajungă chiar la exterminarea sa. Neînfricatul mărturisitor al lui Hristos știa cuvîntul Domnului în a cărui putere nădăjduia: „La dragători și la regi veți fi duși pentru mine... și veți fi urîți pentru numele meu; dar cel ce rabdă pînă în sfîrșit, acela se va mîntui“ (Matei 10, 18, 22).

Și Domnul Hristos era cu Gheorghe căci din mai multe încercări îl scapă nevătămat. Astfel este străpuns cu sabia, este tras pe roată, este aruncat într-o groapă cu var nestins, este obligat să se încălze cu cizme în ale căror tălpi sînt bătute cuie înroșite în foc și îndemnat cu cuvintele: „Aleargă, Gheorghe, aleargă, ca să ajungi mai repede la stăpînul tău.“

Mărturisitorul Gheorghe sta însă neclintit în credința sa, avînd mereu în inima sa cuvintele Mîntuitorului Iisus Hristos: „Nu vă temeți de cei ceucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă... Oricine va mărturisi pentru mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi și eu pentru el înaintea Tatălui meu care este în ceruri“ (Matei 10, 28, 32).

Văzînd această tărie a Sf. Gheorghe mulți dintre martorii pămînturilor sale au trecut la credința creștină, primind și ei de bunăvoie chinuitoarele pămînturi pentru mărturisirea dreptei credințe, între aceștia numărîndu-se chiar și împărăteasa Alexandra, care a murit în temniță.

Pentru că prigonitorii au văzut că în loc să scadă numărul celor ce mărturiseau pe Iisus Hristos prin pedepsele aplicate, acest număr crește, au hotărît să aplice pedeapsa capitală: suspendarea funcțiilor vitale prin tăierea capului, lucru care s-a și întîmplat la 23 aprilie, anul 303.

Astfel Sfîntul Mare Mucenic Gheorghe, ca și oarecînd Sf. Ioan Botezătorul și Sf. Apostol Pavel, prin moarte de martir a preamărit pe Domnul Hristos.

Numele Gheorghe, care în limba greacă înseamnă plugar sau agricultor, este un nume simbolic, arătînd faptul că Sf. Gheorghe prin viața sa model, prin credința creștină statornică și prin mărturisire neșovăielnică s-a învrednicit de Dumnezeu ca să tragă o brazdă adîncă în ogorul Bisericii Sale „pe care a cîștigat-o cu însuși sîngele său“ (F. A. 20, 28), primind de la El „cununa dreptății pe care El, Dreptul Judecător, va da-o

în ziua aceea, tuturor celor ce au iubit arătarea lui“ (II Tim. 3, 8).

Credincioșii ortodocși români din totdeauna l-au cinstit pe Sf. Gheorghe ca pe un mare mucenic, ridicînd în cinstea sa biserici și punînd numele lui pruncilor lor.

Prin viața sa aleasă și faptele sale de credință Sf. Gheorghe s-a învrednicit a ajunge în preajma tronului cereș și participă la Sfînta Liturghie cerească împreună cu apostolii, patriarhii, profeții, cuviosii și mucenicii, preamărînd pe Mielul lui Dumnezeu care a ridicat păcatele lumii, totodată rugîndu-se pentru pacea și buna așezare a întregii lumi.

Pr. T. Burcuș

Temeiuri ale învățaturii noastre de credință

Biserica — unica păstrătoare și interpretă infailibilă a Cuvîntului lui Dumnezeu

— „Și pe el l-a dat cap bisericii care este trupul Lui“ (Ef. 1, 22).

— „Biserica Dumnezeului celui viu este stîlp și temelie a adevărului“ (I Tim. 3, 15).

— „Cel ce vă ascultă pe voi, pe mine mă ascultă și cel ce se leapădă de voi, se leapădă de mine, iar cel ce se leapădă de mine, se leapădă de Cel ce m-a trimis pe mine“ (Luca 10, 16).

— „Adevăr zic vouă, cel ce nu intră pe ușa, în staulul oilor, ci sare pe aiurea, acela este fur și tâlhar, iar cel ce intră prin ușă este păstorul oilor. Acestuia, portarul îi deschide și oile ascultă glasul lui... El merge înaintea lor și oile merg după el, căci cunosc glasul lui. Iar după un străin ele nu vor merge ci vor fugi de el, pentru că nu cunosc glasul străinilor“ (Ioan 10, 1—5).

— „De-ți va greși ție fratele tău, mergi și mustră-l pe el între tine și el singur, iar de nu te va asculta ia cu tine încă unul sau doi... și de nu-i va asculta pe ei, spune-l Bisericii; iar de nu va asculta nici de Biserica să-ți fie ție ca un păgîn și vameș“ (Matei 18, 15—17).

— „Și pe unii i-a pus Dumnezeu în Biserica, întîi Apostoli, al doilea prooroci, al treilea învățători... Oare toți sînt apostoli? Oare toți sînt prooroci? Oare toți sînt învățători?“ (I Cor. 12, 28—29).

— „Și El a dat pe unii ca să fie Apostoli, pe alții prooroci, pe alții binevestitori, pe alții păstori și învățători, spre desăvîrșirea sfinților, la lucrul slujirii, la zidirea trupului lui Hristos, pînă vom ajunge toți la unitatea credinței și a cunoașterii Fiului lui Dumnezeu, la starea bărbatului desăvîrșit, la măsura vârstei plinătății lui Hristos, ca să nu mai fim copii și jucăria valorilor, purtați încoace și încolo de orice vînt al învățaturii prin înșelăciunea oamenilor, prin viclesugul lor, spre uneltirea rătăcirii, ci ținînd adevărul, în iubire, să sporim întru toate, pentru El, care este capul, Hristos“ (Ef. 4, 11—15).

— „Drept aceea, luați aminte de voi înșivă și de toată turma întru care Duhul Sfînt v-a pus pe voi episcopi, ca să păstoriți Biserica lui Dumnezeu pe care a cîștigat-o cu însuși sîngele său“ (F. Ap. 20, 28).

— „Pentru că Dumnezeu nu este al neorînduiei, ci al păcii. În toate bisericile Sfinților, meile voastre să tacă în Biserica... Iar dacă voiesc să învețe ceva să întrebe acasă pe bărbații lor“ (I Cor. 14, 33).

— „Dacă cineva nu e talmăcitor să tacă în biserică și să-și grăiască numai sieși“ (I Cor. 14, 28).

— „Dar în Biserică vreau să grăiesc cinci cuvinte cu înțeles ca să învăț și pe alții, decît zece mii de cuvinte în limbi“ (I Cor. 14, 19).

— „Vă îndemn, fraților, pentru numele Domnului nostru Iisus Hristos, ca toți să vorbiți la fel și să nu fie dezbinări în sînul vostru, ci să fiți cu totul uniți în același cuget și în aceeași înțelegere“ (I Cor. 1, 10).

— „Nu poate avea pe Dumnezeu Tată, cine nu are Biserica mamă. În afară de Biserică nu există mîntuire. Cei ce părăsesc Biserica, îmbrățișînd vreo erezie, își pierd mîntuirea, pentru că au părăsit capul și obîrșia adevărului“ (Sf. Ciprian).

— „Ceea ce este sufletul pentru trupul omului, aceasta este Duhul Sfînt pentru trupul lui Hristos, care este Biserica. Sfîntul Duh lucrează în toată Biserica ceea ce lucrează sufletul în toate mădularele unui singur trup“ (Fer. Augustin).

— „Cei ce se numesc acum episcopi, se numeau la început Apostoli, dar cu trecerea timpului, numele de apostoli s-a rezervat însă apostolilor cu adevărat; iar cel de episcop s-a dat celor numiți odinioară Apostoli“ (Fer. Teodoret de Cir).

— „Dacă Domnul Iisus Hristos a trimis pe Apostoli la predicare, nu trebuie primiți alți predicatori decît cei rînduiți de Hristos“ (Ter-tulian).

— „Trebuie supunere către cei care sînt preoți în Biserică, către cei care au succesiune de la Apostoli. Căci, ei, odată cu succesiunea episcopatului, au primit cu voința Tatălui darul sigur al adevărului, ceilalți, însă, care sînt lipsiți de succesiune, și care și-o adună de oriunde, trebuie bănuși“ (Sf. Irineu).

Diacon Ioan I. Ică